

TYÖN TULEVAISUUS

Näkymiä työn murrokseen

Elämme murroksessa

elintaso,
materialismi,
menestyminen

elämän laatu,
jälkimaterialismi,
kukoistaminen

Joutsenvirta, M. & Salonen, A. (2020). *Sivistys vaurautena. Radikaalisti, mutta lempeästi kohti kestävää yhteiskuntaa*. Helsinki: Basam Books.

Salonen, A. & Joutsenvirta, M. (2018). Vauraus ja sivistys yltäkyläisyyden ajan jälkeen. *Aikuiskasvatus* 38(2), 84-101

Inglehart, R. (2008). Changing Values among Western Publics from 1970 to 2006. *West European Politics*, 31(1-2), 130-146.

Salonen, A. & Åhlberg, M. (2013). Towards sustainable society – From materialism to post-materialism. *International Journal of Sustainable Society* 5(4)

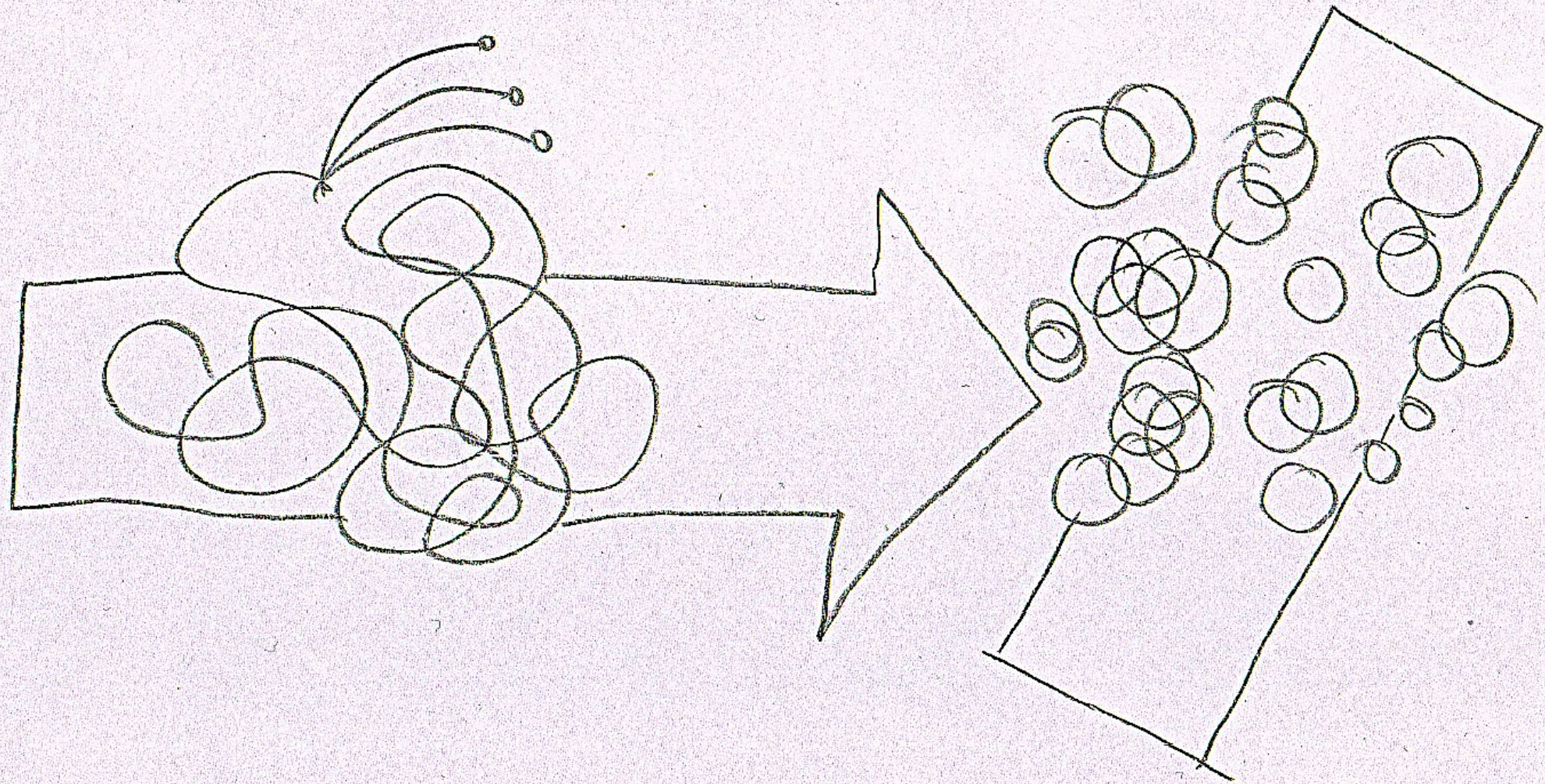
Welzel, C. & Inglehart, R. (2010). Agency, Values, and Well-Being: A Human Development Model. *Social Indicators Research* 97(1), 3-63.

PUHEENVUORON SISÄLLÖT

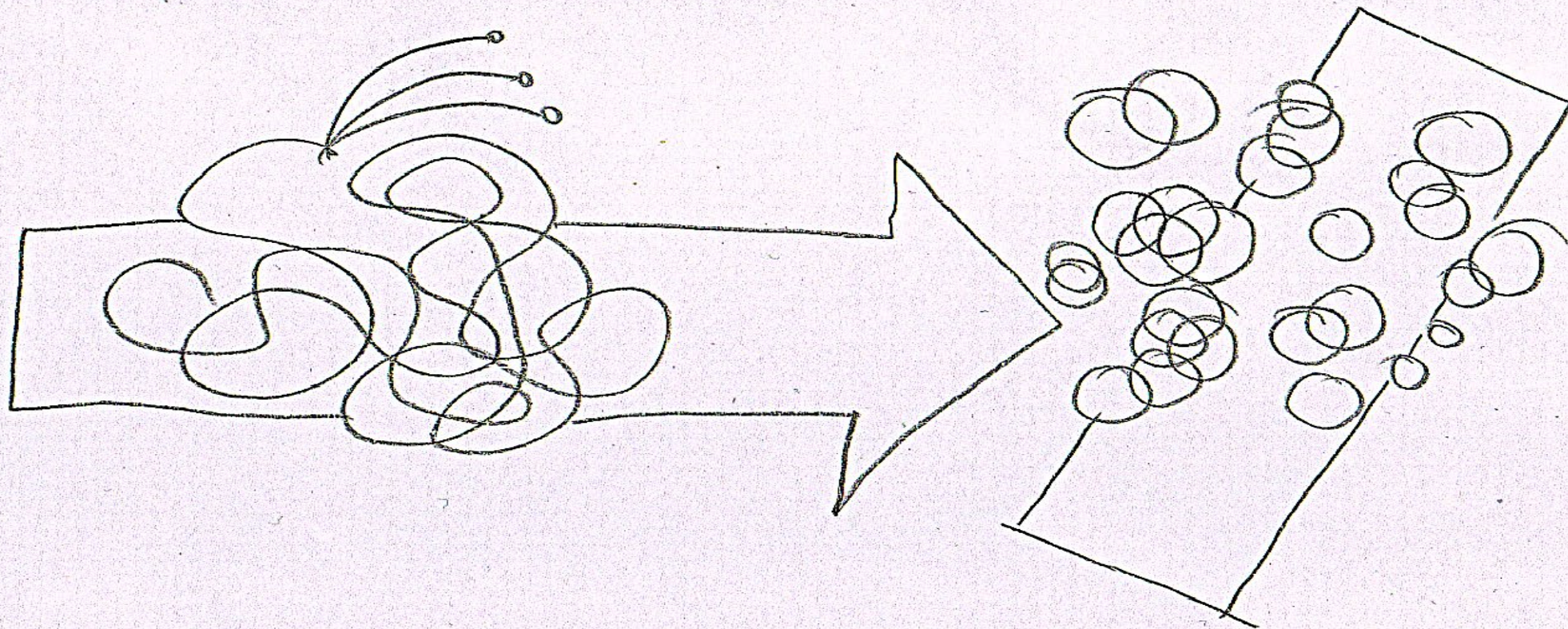
- 1 Ajattelun avartuminen innovatiivisuuden edellytyksenä
- 2 Erillisyydestä yhteyksien tunnistamiseen
- 3 Elinvoimainen työyhteisö on moniääninen
- 4 Kukoistava yhteisö vaalii jäsentensä motivaatiota
- 5 Jokaisessa oleva ainutlaatuisuus voimavaraksi
- 6 Kohti uutta työtä
- 7 Millaista maailmaa haluan työlläni rakentaa?

1

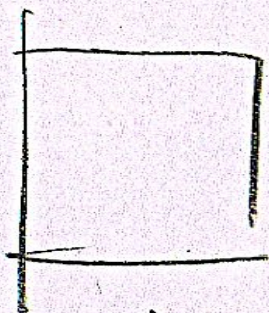
Ajattelun
avartuminen
innovatiivisuuden
edellytyksenä



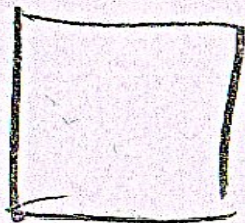
Mistä tässä on kyse?



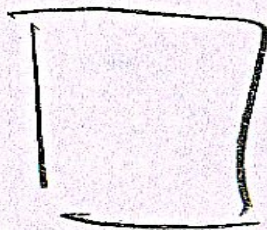
Mihin aivoissasi olevaan lokeroon sijoitat tämän asian/ilmiön?



A



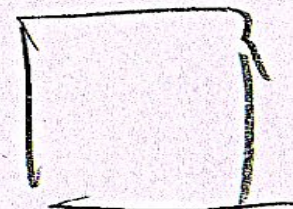
B



C



D



E

Missä on tulevaisuus?

- edessä?
- takana?
- sivulla?
- alhaalla?
- ylhäällä?

Ihmisiä eivät häiritse asiat, vaan heidän käsityksensä niistä (Epiktetos)

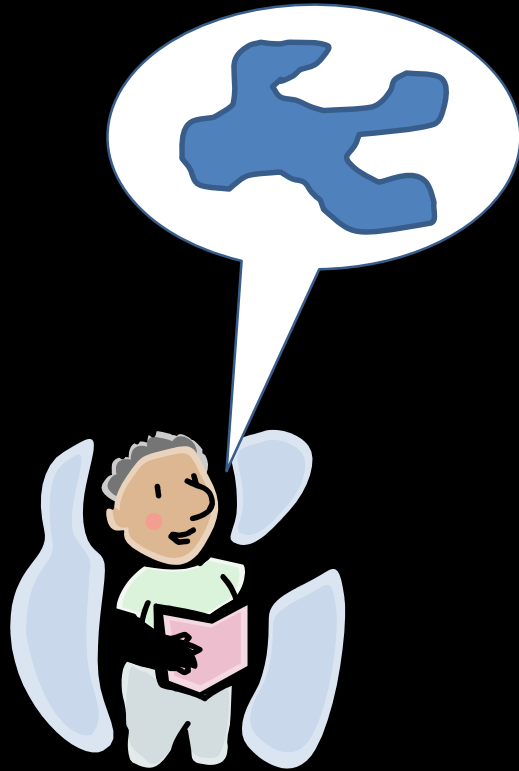
Tarvitaan jokapäiväisiä pyrkimystä omalle ajattelulle tyypillisten käsitysten kumoamiseen.

- kriittinen itsereflektio
- omien uskomusten, ennakko-oletusten ja tulkintojen kriittinen tarkastelu

Ajattelussa piilevät ristiriitaisuudet ja epä johdonmukaisuudet on mahdollista tunnistaa rikastavassa vuorovaikutuksessa.

- Ajattelu selkiytyy ja järkipäristyy.
- Ajattelussa olevat ristiriidat korjautuvat.

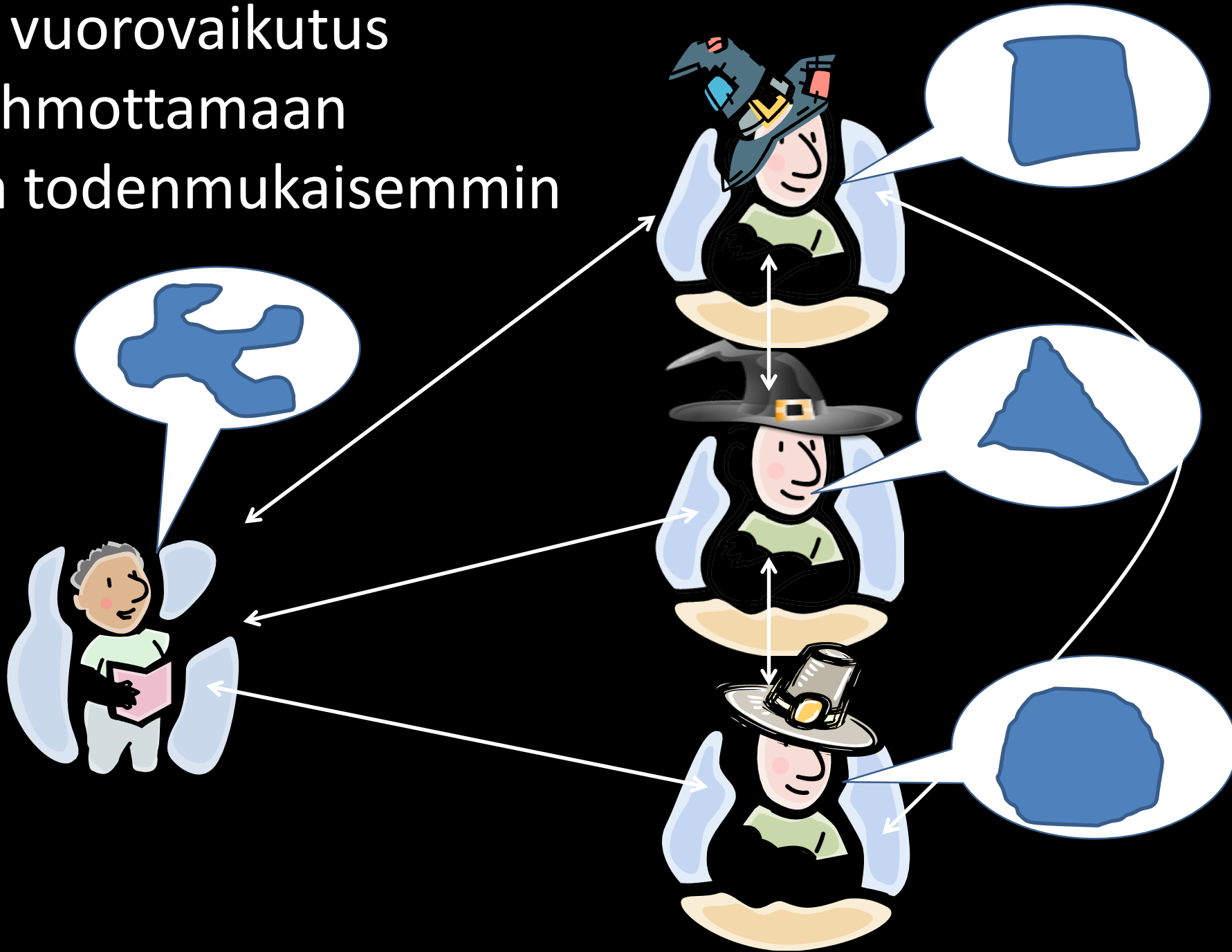
Todellisuuden tulkintamme jää aina vajaaksi



T
U
L
K
I
N
T
A

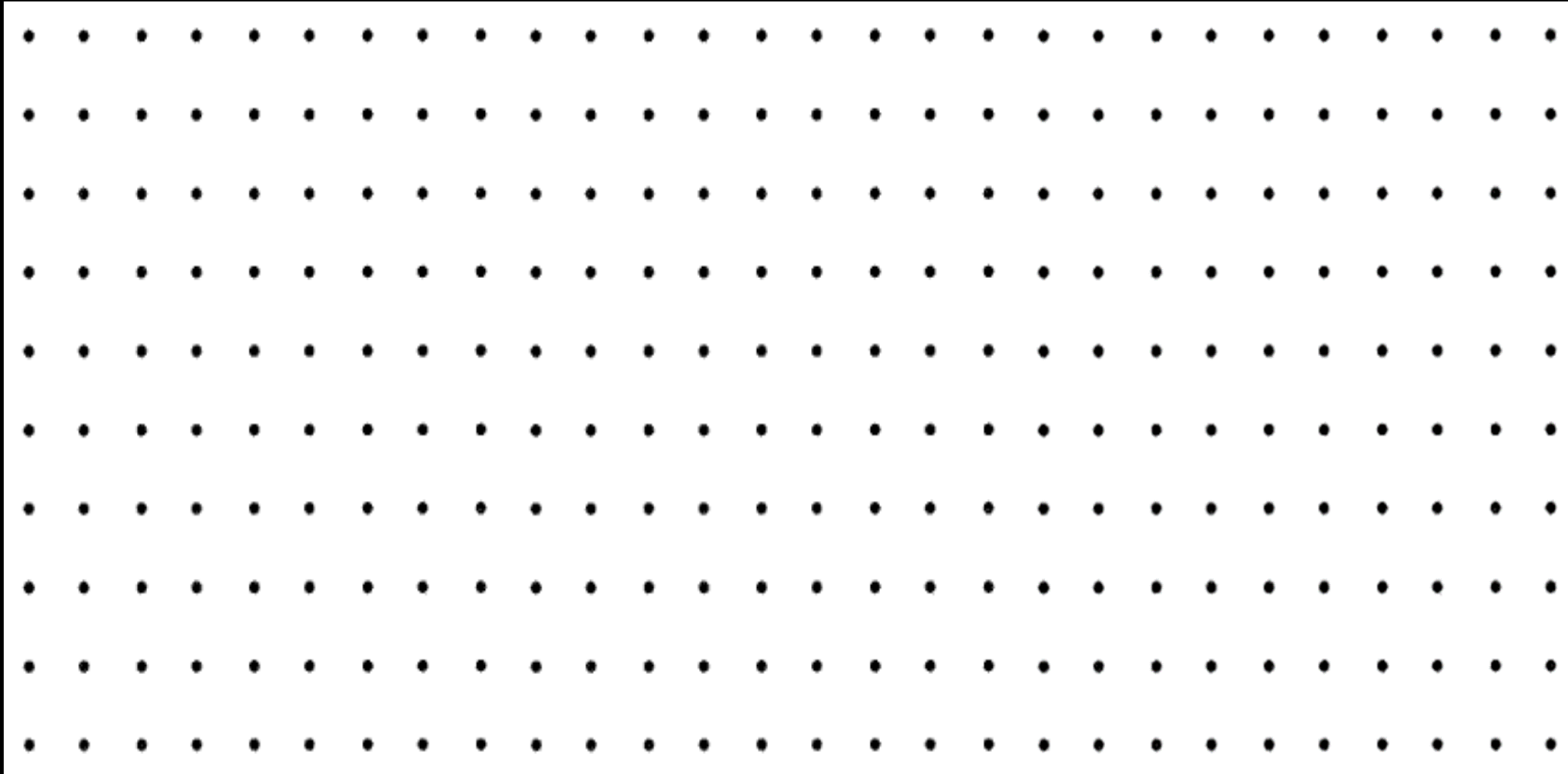


Rikastava vuorovaikutus
auttaa hahmottamaan
maailmaa todenmukaisemmin



2

Erillisyydestä
yhteyksien tunnistamiseen

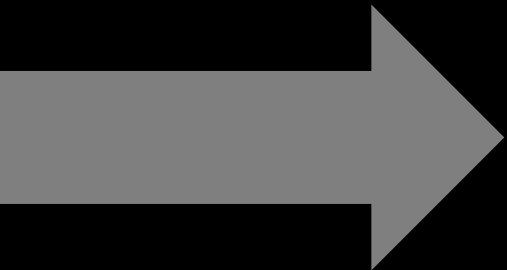


yksilökeskeisyys, eristyneisyys, irrallisuus

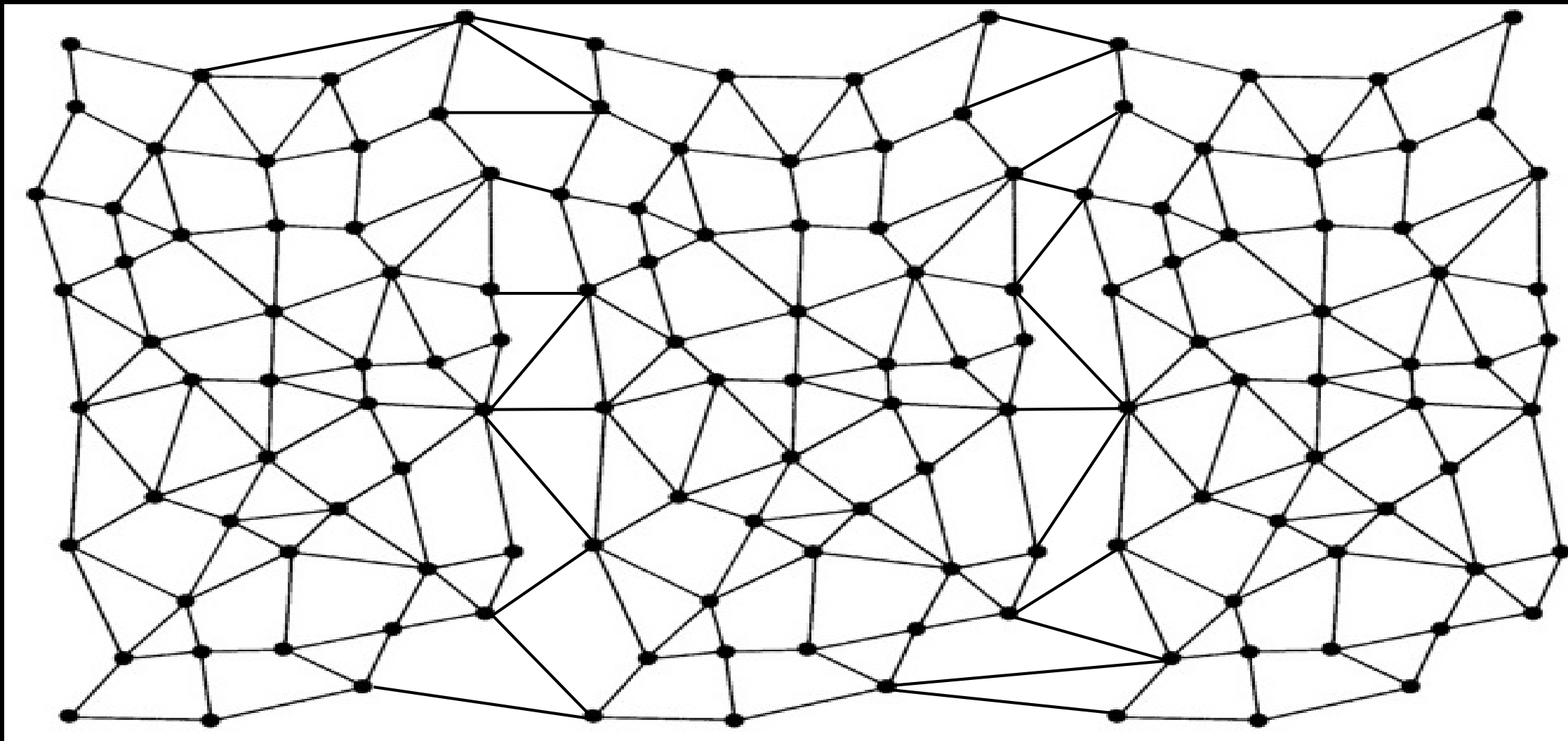
Köyhyyttä on se,
ettei ole yhteyttä ihmisiin,
joiden kanssa jakaa
elämän ilot ja surut.

Keskinäisriippuvuudet lisääntyvät

- Asiat ja ilmiöt limittyvät kaikilla yhteiskunnan sektoreilla
- Tarvitaan osaamista, joka liittyy aikaisemmin erillisiksi miellettyjen asioiden yhdistelyyn



Perinteinen kilpailuajattelu edustaa vanhanaikaista siiloutunutta maailmaa? Koronarokotteen ennennäkemätön kehitysnopeus edustaa uutta ajattelua!

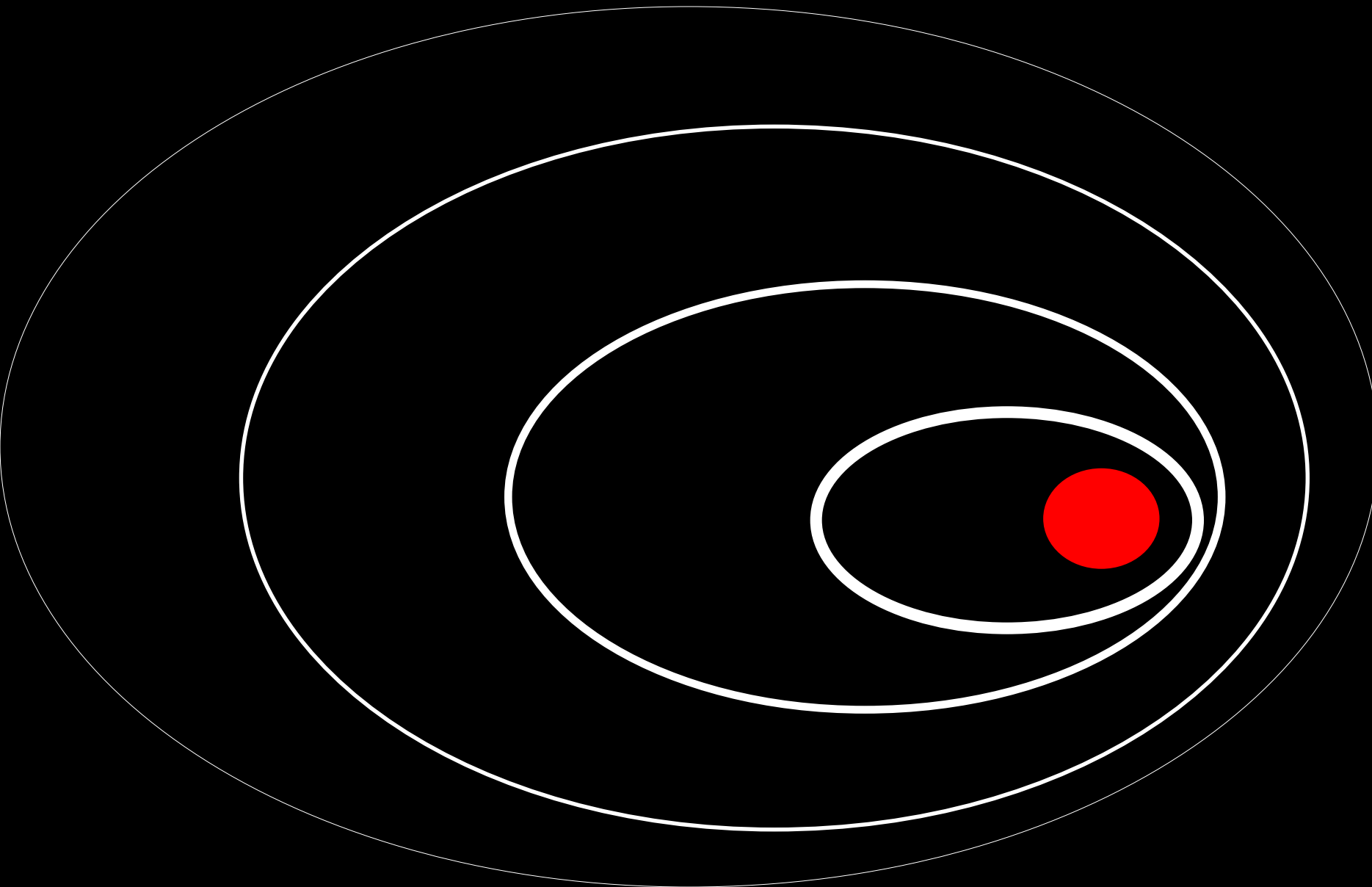


liittyminen, kuuluminen, kiinnittyminen, osallisuus

raaka-aine > hyödyke > palvelu > elämykset > merkitysnäköala



Ketä ja mitä elämänpiiriini sisältyy?

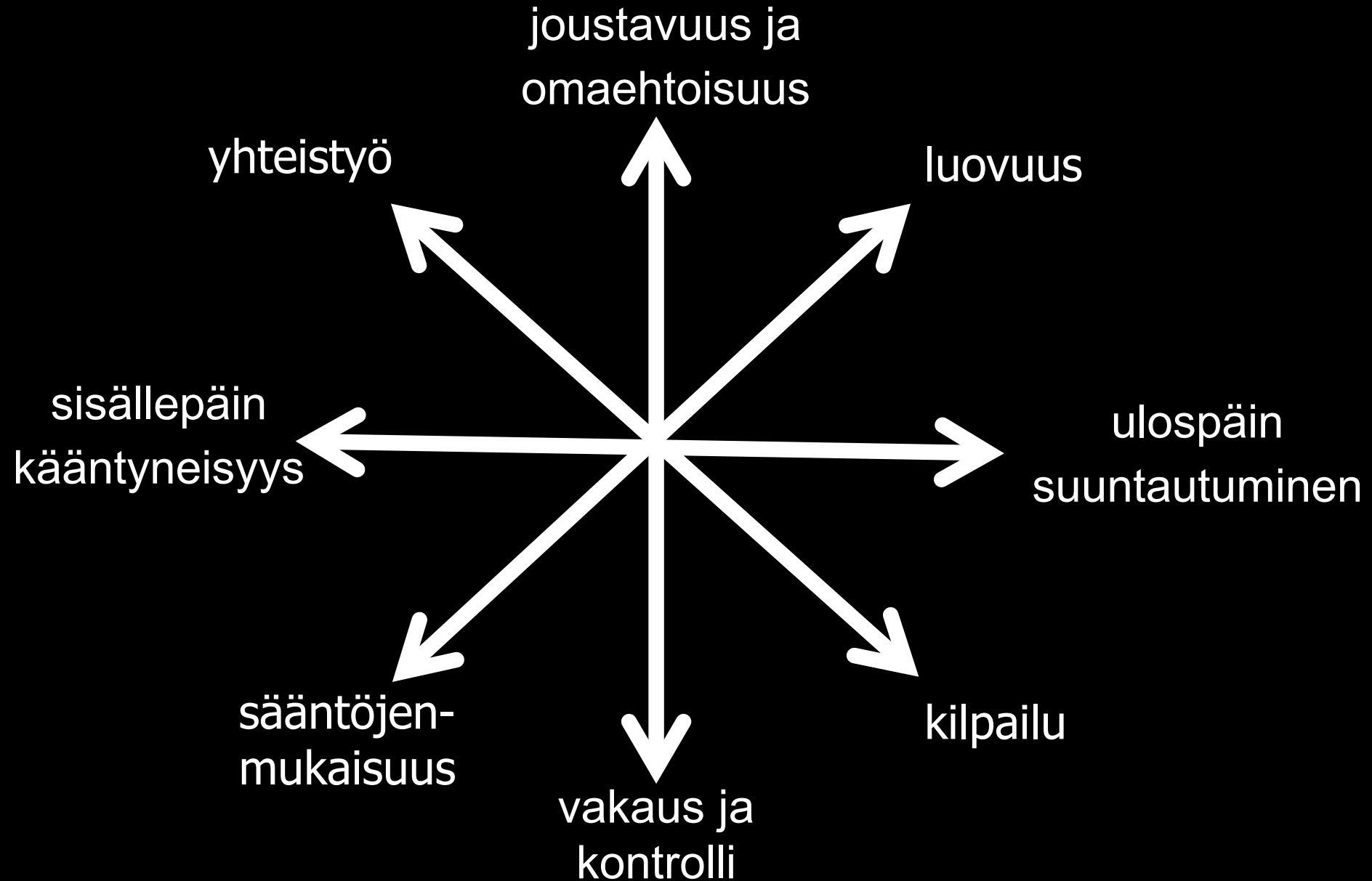


- minä
- yhteisöt
- yhteiskunta
- maapallo
- kaikkeus

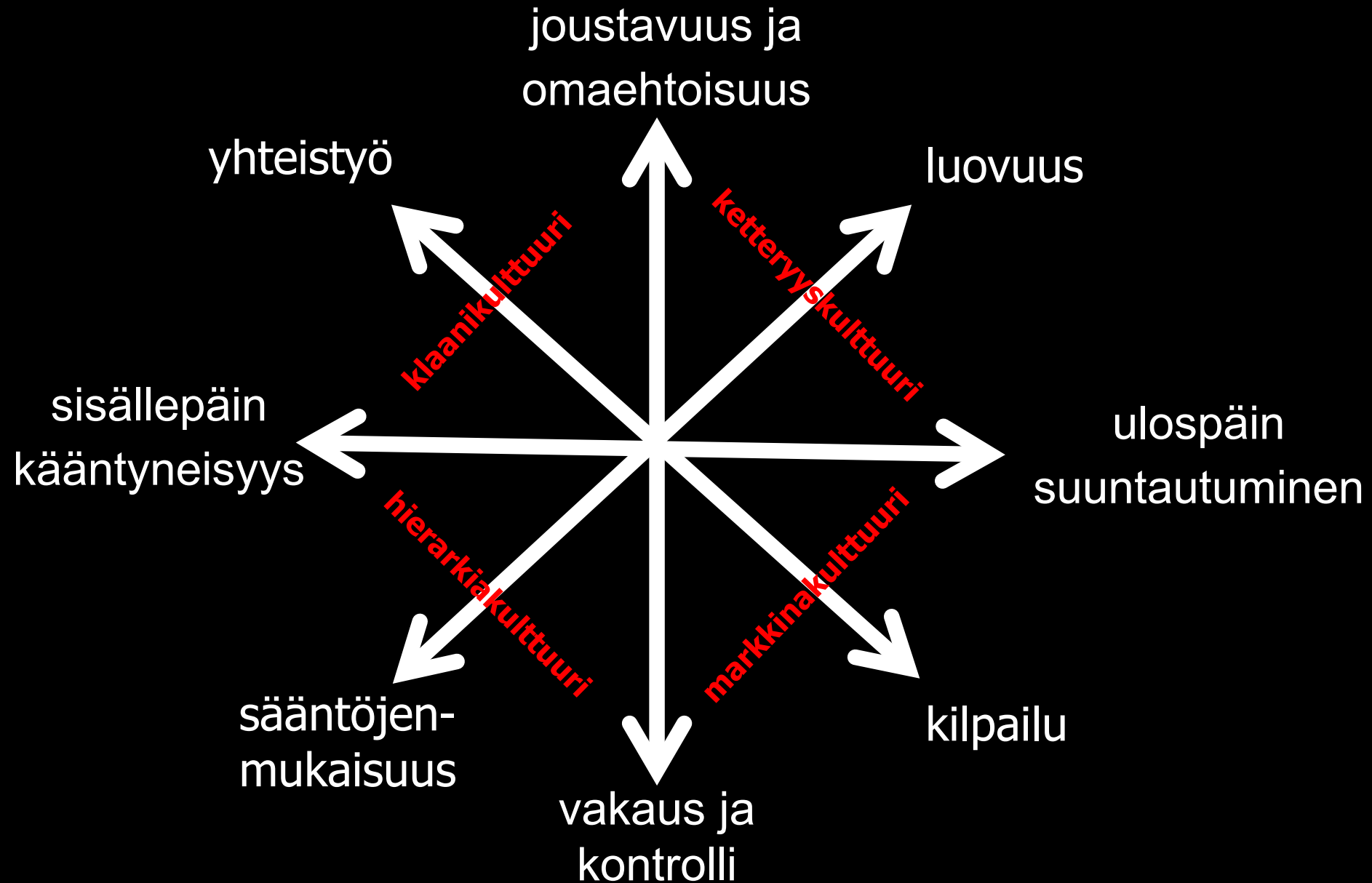
Jokapäiväiset,
monenlaiset
kiinnittymiset tarjoavat
elämälle
merkityssisältöjä.

3 Elinvoimainen
työyhteisö
on moniääninen

Organisaatiossa kilpailevat arvot

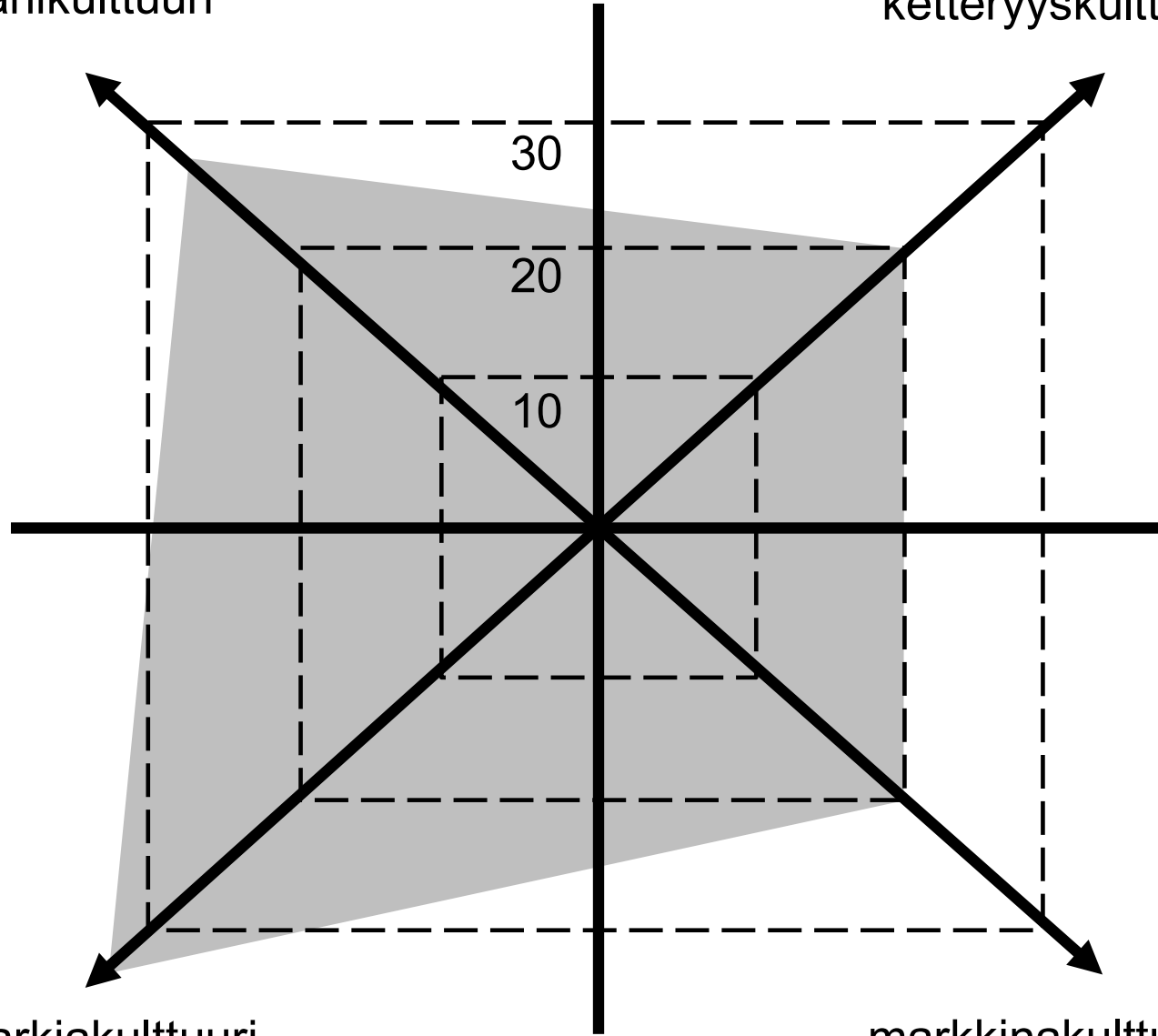


Organisaatiossa kilpailevat arvot



klaanikulttuuri

ketteryyskulttuuri



30

20

10

hierarkiakulttuuri

markkinakulttuuri

Hierarkiakulttuuri

Ketteryyskulttuuri

sisäänpäin kääntyminen

ulospäin suuntautuminen

vakaus ja pysyvyys

luovuus ja innovatiivisuus

rutiinit ja ennustettavuus

kokeilut ja riskinotto

persoonattomuus, konemaisuus


värikkyys, inhimillisuus

säännöt ja määräykset sitovat ihmisiä toisiinsa

luottamus liittää ihmisiä toisiinsa

Pelkuruutta on se, että

- a) Kohtaan sinut hyötyjä ja imagoani laskelmoiden
- b) Kilpailen sinut voimattomaksi
- c) En uskalla olla läsnä tässä hetkessä

- 
- merkityksettömyys
 - latteus
 - myötätunnottomuus
 - mitättömyys
 - mikään ei tunnu miltään...

Heikko työyhteisö ei siedä erilaisuutta. Se uhkaa yhteisön eheyttä. Sen sijaan vahva yhteisö uudistuu erilaisuuden tuoman rikkauden avulla. Lähes kaikki uudet ajatukset syntyvät tavanomaisuutta säröyttämällä. Ilman uusia ajatuksia ei ole edistymistä. Jäljelle jää vain samanlaisuuden toistamista ja sen mukanaan tuomaa taantumista.

Kukoistava
yhteisö vaalii
jäsentensä
motivaatiota

4

Kuinka olla kaikkea sitä,
mitä omista lähtökohdista
käsin voi parhaimmillaan olla?

Miksi ihminen tekee sitä mitä tekee?

Ihmisen universaaleja henkisiä tarpeita ovat

- (a) hyväksytyksi tuleminen ja
- (b) itsensä tarpeelliseksi kokeminen.

Itsearvostuksen teoria	Arvokkaaksi ihmiseksi itsensä kokeminen ennustaa motivoitumista. <ul style="list-style-type: none"> - Hyväksytyksi tuleminen - Itsensä tarpeelliseksi kokeminen
Itsemääräytymisen teoria	Henkisten perustarpeiden tyydyttyminen ennustaa motivoitumista <ul style="list-style-type: none"> - Kompetenssi - Osallisuus - Autonomia
Minäpystyvyysteoria	Myönteinen käsitys omasta pystyvyydestä ennustaa motivoitumista.
Odotusarvoteoria	Osaamisen itselle tuottama hyöty määrittää motivoitumista. > Tärkeäksi koettu asia opitaan helpoiten.
Päämääräteoria	Tavoitteen koettu laatu määrittää motivoitumista > Selkeät, sopivan haastavat ja yhdessä suunnitellut tavoitteet ennustavat hyviä tuloksia. > Palaute lisää motivaatiota.
Attribuutioteoria	Onnistumisiin ja epäonnistumisiin liittyvät syyselitykset (kausaalitribuutit) määrittävät motivoitumista: <ul style="list-style-type: none"> - Pysyvien henkilökohtaisten ominaisuuksien liittäminen onnistumiseen ennustaa hyvää motivaatiota. - Pysyvien henkilökohtaisten ominaisuuksien liittäminen epäonnistumiseen ennustaa heikkoa motivaatiota
Älykkyysteoriat	Älykkyyden muuttumiseen uskominen ennustaa hyvää motivaatiota.

Covington, M. (1992). Making the grade: A self-worth perspective on motivation and school reform. New York: Cambridge University.

Ryan R. & Deci, E (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American Psychologist, 55, 68-78.

Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman.

Wigfield, A. & Eccles, J. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. Contemporary Educational Psychology 35, 193-202.

Locke, E. A., Cartledge, N., & Koeppl, J. (1968). The motivational effects of knowledge of results: A goal-setting phenomenon? Psychological Bulletin, 70, 474-485.

Elliot, Andrew (2006). The Hierarchical Model of Approach-Avoidance Motivation. Motivation and Emotion 30 (2), 111-116.

Dweck, C. (2002). The development of ability conceptions. In: Wigfield, A. & Eccles, J. (eds.). San Diego: Academic Press, 57-88.

5

Jokaisessa oleva
ainutlaatuisuus
voimavaraksi

Arvostetuimpia työelämäntaitoja ovat kohtaamistaidot

- vuorovaikutustaidot
- yhteistyökyky

Voimauttavat kohtaamiset



Timo Pajunen

jaettu ymmärrys - kohtaava läsnäolo

**Onko kukoistavan ihmissuhteen,
organisaation ja yhteiskunnan idea
siinä, että tunnistamme toistemme
ainutlaatuisuutta ja teemme sitä
näkyväksi?**



tavoiteltavinta on saada muut kokemaan
itsensä vahvoiksi



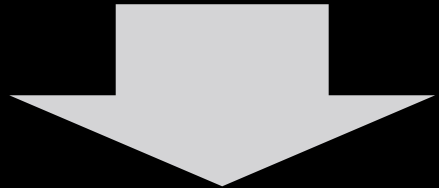
onnistuja on se, joka saa muut ylittämään
itsensä

6

Kohti
uutta
työtä

Lyhyen aikavälin muutospuhe

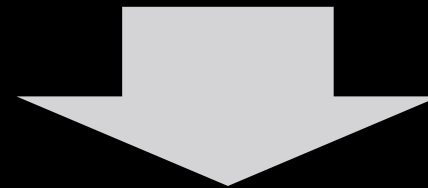
- tuottavuus
- kilpailukyky
- työmarkkinoiden joustavuus



Vanhan jo
olemassaolevan
parantelu

Pitkän aikavälin muutospuhe

- työn uudelleen määrittäminen
- toimeentulon rakenteiden uudistuminen



Radikaali ajattelun ja
toiminnan
uudistaminen

Ennen työtä tehtiin siksi, että
siitä saatavan rahan avulla
olisi mahdollista tyydyttää
inhimilliset perustarpeet?

Nykyään työtä tehdään,
jotta talous kasvaisi?

- tuottavuus
- tehokkuus
- kilpailukyky

Tulevaisuudessa työtä tehdään
yhteiskunnallisten ja
planetaaristen ongelmien
ratkaisemiseksi?

**Samanlaisina toistuvat
työtehtävät
automatisoidaan
ensimmäiseksi**

> Huomio kiinnittyy siihen, mikä on ihmiselle ominaista ja ainutlaatuista.

Työstä toiseen siirrettävät taidot korostuvat

siirrettävissä oleva
osaaminen

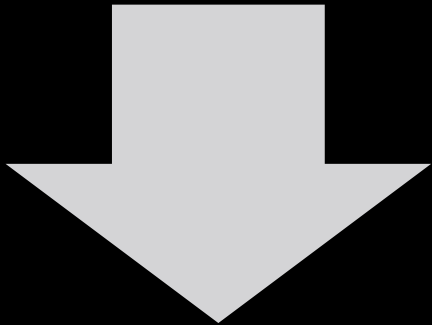
substanssiosaaminen

Työstä toiseen siirrettäviä taitoja

- oppimaan oppiminen
- luova ongelmanratkaisu
- yhdessätoiminen, vuorovaikutus

Teknologiat pitävät huolta vauhdista

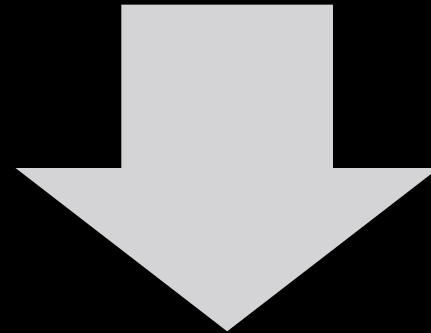
- teknologiat ovat orjia
- lukittu todellisuuden hahmottaminen
- määrällinen orientaatio
- tekoäly ei tiedosta omaa olemassa olemistaan



Olemassa olevan parantelu

Ihminen näyttää suunnan

- ihminen on isäntä
- avoimuus uusille tulkinnoille ympäröivästä maailmasta
- laadullinen orientaatio
- ihminen tiedostaa oman olemassaolonsa



Uuden maailman kuvittelu

Millaista maailmaa
haluan työlläni
rakentaa?

7

Kiistatta tosi hierarkia määrittelee ihmisen tulevaisuuden

1. Ilman ekologista perustaa ei ihmisyhteisöä voi olla olemassa
2. Ilman ihmisyhteisöä ei taloutta voi olla olemassa
3. Talous on luonnonvaroihin ja ihmisen panoksiin perustuva ekososiaalinen prosessi

Ihmisen talous on
raaka-aineen
muuttamista
jätteeksi.

Kaikki ihmisen tarvitsema aineellinen hyvä
otetaan luonnosta ja palautetaan luontoon.

Planeettamme rajallisuus johtaa
väistämättä nykyisten materiaali- ja
energiaintensiivisten elämäntapojen
muuttumiseen

- > immateriaaliset aineettomat palvelut korostuvat
tavaratuotannon sijasta

Hankitaan käyttöoikeutta ja saatavuutta omistamisen sijasta

- oma kulkuväline > liikkumispalvelu
- uusi hyödyke > korjaus- ja päivityspalvelu
- valaisimien omistaminen > valaistuspalvelu
- golf-osakkeet > pelioikeus
- omistusasuminen > vuokra-asuminen
 - > Säästää energiaa ja luonnonvaroja
 - > Lisää paikallistalouden elinvoimaa
 - > Lisää ihmisten välistä vuorovaikutusta

Millainen on se ihanneyhteiskunta, jota haluamme olla työllämme rakentamassa?

Elämän tarkoitus	kukoistaminen, arvokas ja merkitykselliseksi koettu elämä
Työn tarkoitus	yhteiskunnallisten epäkohtien korjaaminen, hyvän tulevaisuuden rakentaminen
Luonnonvarat	jätettä ei ole – on vain raaka-ainetta
Energia	puhdas energia

Joutsenvirta, M. & Salonen, A. (2020). *Sivistys vaurautena. Radikaalisti, mutta lempeästi kohti kestävästä yhteiskuntaa*. Helsinki: Basam Books.

Salonen, A. (2019). Transformative responses to sustainability. In: Leal Filho W. (Ed.) *Encyclopedia of Sustainability in Higher Education*. Cham: Springer

Salonen, A. & Joutsenvirta, M. (2018). Vauraus ja sivistys yltäkylläisyyden ajan jälkeen. *Aikuiskasvatus* 38(2), 84-101

Salonen, A. & Åhlberg, M. (2012). The Path towards Planetary Responsibility – Expanding the Domain of Human Responsibility Is a Fundamental Goal for Life-Long Learning in a High-Consumption Society. *Journal of Sustainable Development*, 5(8), 13-26.

LOPUKSI

Jokaisessa ihmisessä on jotakin pysäyttävän kaunista.

“Jotta minä voisin olla
minä, tarvitsen sitä, että
sinä olet sinä.”

-Desmond Tutu

Mitä jokainen ihminen tavoittelee joka päivä?

- a) Olen kelpaava, arvostettu ja rakastettu.
- b) Riitän sellaisena kuin olen.
- c) Kuulun yhteisöön, joka on sitoutunut hyvään ja toimii päättäväisesti hyvän tulevaisuuden puolesta.

Kiitos!

Arto O. Salonen

www.artosalonen.com

@artoOsalonen